

Regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Skärsta Friskola i Norrtälje

Beslut och rapport

Skärsta Friskola Ekonomisk förening
Skärstavägen 14
763 34 Hallstavik

2009-02-09
1 (4)
Dnr 44-SV2009:82

Genomförd regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Skärsta Friskola i Norrtälje

Skolinspektionen är ny myndighet för tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning sedan 1 oktober 2008. Det innebär att Skolinspektionen svarar för de frågor som Skolverket tidigare svarade för inom detta område. Inspektioner som påbörjats under Skolverkets ansvar drivs vidare och rapporteras av Skolinspektionen.

Skolinspektionen har genomfört regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Skärsta Friskola i Norrtälje. Besök gjordes i skolan den 3–4 september 2008.

Vid regelbunden tillsyn tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn och ungdomar att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Den regelbundna tillsynen av fristående skolor ska, förutom att granska hur väl utbildningen uppfyller statens krav, klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Den regelbundna tillsynen behandlar tre områden: **Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete**. Tillsynen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolinspektionens webbplats ([www.Skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.Skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Av bilagd rapport framgår hur den regelbundna tillsynen genomförts samt de bedömningar som gjorts av Skolinspektionen.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 11 maj 2009 ska Skärsta Friskola Ekonomisk förening redovisa till Skolinspektionen, inspektionsavdelningen i Stockholm, vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Då ska också redovisas vilka åtgärder som vidtagits eller planeras för att höja kvaliteten inom angivna förbättringsområden. Skolinspektionen avser även att vid kommande tillsynstillfälle följa upp effekterna av den regelbundna tillsynen.

Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Skärsta Friskola och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för en fristående skola.

Skolinspektionen bedömer att Skärsta Friskola svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Skolan lägger stor vikt vid arbetet med värdegrunden. Vid inspektionstillfället uppfattade Skolinspektionen skolan som mycket lugn och eleverna gav uttryck för att de upplever sig trygga på skolan, vilket även bekräftas av lärare och föräldrar. Både elever och personal uppger att personalen uppmärksammar eventuell kränkande behandling och att åtgärder genast vidtas om sådan uppstår. Skolan erbjuder sina elever en trygg miljö och att värdegrundsarbetet ligger i linje med vad som anges i författningarna.

Skolinspektionen bedömer dock med hänvisning till nedanstående att Skärsta Friskola inte kan säkerställa att varje elev får kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner.

Planering, genomförande samt uppföljning och utvärdering av ämnena slöjd, hem- och konsumentkunskap samt språkval överläts på en kommunal skola. Ämnena religionskunskap, fysik och kemi bedrivs inte på ett sådant sätt att skolan kan säkerställa att eleverna ges möjlighet att uppnå de nationella målen i dessa ämnen. Skolan har inget system för att följa upp den enskilde elevens kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål för årskurs 5 och heller ingen samlad bild av elevernas resultat i denna årskurs. Även arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram måste utvecklas.

Skolan vidtar en rad åtgärder för att förbättra verksamheten. Detta arbete utgår dock inte från en uppföljning och utvärdering på skolövergripande nivå av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen. I skolans kvalitetsredovisning redovisas exempelvis enbart elevernas kunskapsutveckling och resultat i ämnena i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Någon skolövergripande utvärdering av dessa eller av måluppfyllelsen i övriga ämnen och årskurser har inte legat till grund för skolans fortsatta åtgärder och kvalitetsarbete, något som måste åtgärdas för att få till stånd ett systematiskt kvalitetsarbete.

Skolan bör också tydliggöra de nationellt fastställda målen att sträva mot och deras funktion för att kunna verka för en kvalitetsutveckling som dessa mål föreskriver.

Skolan har en timplan för årskurserna 1–6 omfattande 4 464 timmar som en total garanterad undervisningstid. Timplanen används enligt skolan som "riktmärke" eftersom skolan i likhet med kommunens skolor arbetar "timplanelöst".

Med anledning av de bedömningar som görs vad gäller skolans bristande system för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och resultat vill Skolinspektionen påpeka att diskussioner om innehållsliga frågor, läroplanens mål, kursplanemål och båda dessa styrdokuments mål att sträva mot är en nödvändig del i utvecklandet av den "timplanelösa" skolan.

Rektorn och övrig pedagogisk personal har utbildning för den undervisning de bedriver.

Brister som måste åtgärdas

Följande områden inom Skärsta Friskola verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Huvudmannen överlåter delar av utbildningen på en kommunal skola (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan bedriver inte en sådan verksamhet att det kan säkerställas att eleverna uppnår de nationella målen i ämnena religionskunskap, fysik och kemi (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan genomför inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av vare sig enskilda elevers kunskapsutveckling och resultat eller av elevernas samlade kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans samlade lärarkompetens är inte tillräcklig för att ge eleverna kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan kan inte säkerställa att särskilt stöd ges till alla de elever som behöver det (9 kap. 2 § skollagen).
- Åtgärdsprogram upprättas inte i enlighet med förordningens krav (1 a kap. 5 a § förordningen om fristående skolor).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3a och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Skolinspektionen bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolan bör se över sina lokala tolkningar av de nationella kursplanerna så att de överensstämmer med de nationella utbildningsmålen

- Rektorns och lärarnas kunskaper om de nationellt fastställda målen att sträva mot och dess funktion bör förbättras.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras så att det tydligare används för att förbättra elevers resultat i enlighet med de nationella utbildningsmålen.

På Skolinspektionens vägnar

Ann-Christin Hartman
Enhetschef

Eva Hederström
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Gunnel Eriksson och Christiane Chin-von Matérn deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Norrtälje kommun

Regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Skärsta Friskola i Norrtälje

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i och besökt Skärsta Friskola den 3–4 september 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolinspektionens första¹ inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet höstterminen 2006.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Tillsynen av fristående grundskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som lyfts fram i rapporten åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av tillsynen vid nästkommande regelbundna tillsyn.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolinspektionen, dels den information som samlats in under besöket. I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt skolsköterskan och företrädare för huvudmannen. Skolinspektionen besökte även lektioner i samtliga årskurser samt verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Även annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

Huvudmannen för Skärsta Friskola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

¹ Skärsta Friskola ingick i den utbildningsinspektion som genomfördes i Norrtälje kommun under våren 2004. Norrtälje kommun var vid denna tidpunkt huvudman för Skärsta Friskola.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Norrtälje kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen har regelbunden dialog med alla fristående grundskolor. När det gäller uppföljning av verksamheten används så kallade brukarenkäter för alla skolor, oavsett huvudman. Kommunen har beslutat att, oberoende av huvudman, genomföra tematiska inspektioner. Fristående skolor deltog vårterminen 2008 i PRIM-gruppens² utvärderingar i matematik i årskurs 3.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Skärsta Friskola

Skärsta Friskola	Antal elever
Förskoleklass	14
Grundskola	66

Källa: Skolans egna uppgifter

Skolverket godkände Skärsta Friskola som en fristående förskoleklass samt fristående grundskola för årskurserna 1–6 genom beslut (dnr 2004:0896) den 13 december 2004.

Huvudman för skolan är Skärsta Friskola Ekonomisk förening med organisationsnummer 769614-4539.

Verksamheten vid Skärsta Friskola startade läsåret 2006/07 och omfattar årskurserna 1–6. Skolan följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94).

Skolan hade vid tillsynsbesöket 14 barn i förskoleklassen samt 66 elever i grundskolan. Samtliga elever är folkbokförda i Norrtälje kommun och bosatta i Hallstavik, en tätort belägen cirka fyra mil nordost om Norrtälje kommun.

Skärsta Friskola är en byskola som i över 80 år drivits i kommunal regi. Sedan hösten 2006 bedrivs den som en fristående grundskola. Skolan disponerar två byggnader, belägna på en stor tomt som ger goda förutsättningar för lek och rörelse.

Bedömningar

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge varje elev kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar huvudmannen och skolan ger för att eleverna ska nå målen.

² PRIM-gruppen som bildades 1984 är en forskningsgrupp vars främsta fokus är bedömning av kunskap och kompetens. Gruppen utvecklar olika instrument för bedömning och utvärdering samt genomför bl. a kurser, kompetensutveckling och utvärderingar. Verksamheten bidrar även till ny kunskap inom bedömningsområdet.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnat sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar och bedömning:

Läroplanen föreskriver att skolan ska ansvara för att eleverna når de uppställda målen i grundskolan. De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av femte respektive nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska samt svenska som andraspråk anges från och med höstterminen 2008 de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. En fristående skola ska enligt skollagen ge kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot dessa kunskaper.

Skolinspektionen har delgivits en skriftligt upprättad kvalitetsredovisning för läsåret 2007/08. I denna redovisas utfallet av UIM³ läsåret 2007/08. Denna resultatsammanställning innehåller bland annat information om hur stor andel elever som uppnått den minimigräns som fastställts för utvärderingens respektive kunskapsområde. I redovisningen görs jämförelse med Norrtälje kommun som helhet och Skolinspektionen kan konstatera att Skärsta Friskola i provets flesta kunskapsområden uppvisar högre värden än kommunen som helhet.

Även resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 5, som våren 2007 genomfördes av samtliga elever i den aktuella årskursen, redovisas i kvalitetsredovisningen. Av de elever som deltog nådde 70 procent de prövade målen i matematik medan 90 procent nådde de prövade målen i svenska och engelska.

Måluppfyllelsen i årskurs 5 i övriga ämnen redovisas inte och skolan har ingen sammanställning av detta resultat. Detta beskrivs ytterligare och bedöms i bedömningsområdena *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat*, respektive *Ledning och kvalitetsarbete*. De åtgärdsprogram som upprättats för de elever som av skolan bedöms ha behov av särskilda stödåtgärder motsvarar till alla delar inte förordningens krav. Detta bedöms i bedömningsområdet *Anpassning av verksamheten till elevernas behov*.

I samtal med rektorn framkom också att skolan "köper" ämnena hem- och konsumentkunskap, trä- och metallslöjd samt språkvalstimmar av en kommunal skola. Detta bekräftas i skolans egna dokument. Enligt eleverna bedrivs ingen undervisning i ämnena religion, fysik och kemi. Rektorn och lärarna uppgav att dessa ämnen bedrivs i ämnesövergripande teman, dock utan att de nationella målen är utgångspunkt för vare sig planering eller uppföljning och utvärdering. Detta beskrivs ytterligare och bedöms i bedömningsområdena *Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat* samt *Huvudmannaskap och tillstånd*.

Av ovanstående framgår att skolan överlåter delar av utbildningen på en kommunal skola och att undervisningen i ämnena religionskunskap, fysik och kemi inte bedrivs på

³ Utvärdering i Matematik för årskurs 3 från PRIM-gruppen, som bildades 1984 och är en forskningsgrupp vars främsta fokus är bedömning av kunskap och kompetens. Gruppen utvecklar olika instrument för bedömning och utvärdering. Utgångspunkten vid uppgiftskonstruktionen har särskilt varit de mål som eleverna ska uppnå i slutet av årskurs 5 respektive 9.

4 (16)

ett sådant sätt att skolan kan säkerställas att eleverna uppnår de nationella målen i dessa ämnen. Det framgår också att skolan inte genomför någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och resultat. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att Skärsta Friskola inte kan säkerställa att varje elev får kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Detta måste åtgärdas.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I läroplanen fastställs att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Skärsta Friskola följer läroplanen. Skolan har dessutom en arbetsplan som behandlar ett antal ämnen samt ett antal områden som kan relateras till läroplanen. Exempel på sådana områden är "Demokrati", "Skola och hem". Arbetsplanen är inte daterad och ska enligt rektorn ersättas av en verksamhetsplan för läsåret 2008/09. Utöver arbetsplanen har Skolinspektionen delgivits en verksamhetsplan för läsåret 2007/08. Även denna plan innehåller en blandning av ett antal ämnen och områden som kan hänföras till läroplanen. Målen för ämnena i båda planerna utgörs av såväl mål för elevernas utveckling som för vilka möjligheter och förutsättningar undervisningen ska ge eleverna. Det är inte uttalat vilka årskurser målen i de olika ämnena är avsedda för. Målen för de ämnen som behandlas i båda planerna är betydligt lägre ställda än de i de nationella kursplanerna. De nationella målen för årskurs 9 har inte varit vägledande för de lokala tolkningarna för årskurs 6.

I intervjuer med lärarna och rektorn stod klart att det inte finns något gemensamt och uttalat system för uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling och resultat. Olika uppfattningar fanns vid tillsynsbesöket om vad som är utgångspunkt för uppföljning och utvärdering.

Av bedömningsområdet *Kunskapsresultat* framgår att skolan "köper" ämnena hem- och konsumentkunskap, trä- och metallslöjd samt språkvalstimmar av en kommunal skola. Även musik "köps" av den kommunala musikskolan, men detta ämne bedrivs på Skärsta Friskola i nära samarbete med skolans lärare och musikskolans lärare.

Skolinspektionen tog vid tillsynsbesöket del av skriftliga avtal som tecknats vid olika tidpunkter. Avtalen fastställer omfattningen av undervisning i respektive ämne samt fastslår att den kommunala skolan förbinder sig att genomföra undervisningen innefat-

tande planering, läromedel/material och administration. Rektorn och lärarna uppgav att de vare sig är delaktiga vid planeringen av undervisningen eller informeras om enskilda elevers utveckling i de aktuella ämnena. Avtalen för innevarande termin är ännu inte upprättade men enligt rektorn och tillika representant för huvudmannen var dessa vid inspektionstillfället tänkta att utformas på samma sätt som ovan beskrivs. Detta beskrivs och bedöms ytterligare i bedömningsområdet *Huvudmannaskap och tillstånd*.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att lärarna inte genomför någon systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Inte heller utvärderas elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Detta måste åtgärdas.

Av bedömningsområdet *Kunskapsresultat* framgår också att undervisning i ämnena religion, fysik och kemi bedrivs i ämnesövergripande teman, dock utan att de nationella målen är utgångspunkt för vare sig planering eller uppföljning och utvärdering.

Skolinspektionen har inga invändningar mot att undervisningen i ämnena religion, fysik och kemi bedrivs ämnesövergripande. Skolan måste dock enligt Skolinspektionens bedömning synliggöra såväl utbildningsmålen för de aktuella ämnena i undervisningen som måluppfyllelsen av dessa för att kunna säkerställa att eleverna når kunskaper och färdigheter som motsvarar vad som kan förväntas av elever i grundskolan.

Om skolan fortsatt avser använda verksamhetsplanen eller andra lokala tolkningar av de nationella utbildningsmålen som utgångspunkt vid uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och resultat bedömer Skolinspektionen att skolan bör se över sina tolkningar så att de överensstämmer med de nationella utbildningsmålen. Detta för att säkerställa att eleverna når kunskaper och färdigheter som motsvarar vad som kan förväntas av elever i grundskolan.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar

Se bedömningspunkt 1.2.3

1.2.3 Lärarna upprättar en framåtsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar
<p>Från och med den 15 juli 2008 har även bestämmelserna i grundskoleförordningen ändrats på så sätt att den skriftliga individuella utvecklingsplan som ska upprättas inte enbart ska vara framåtsyftande. Den ska innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i. Dessa omdömen får vara betygslänkande men de bör anpassas till elevernas ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta.</p> <p>Skolinspektionen tog vid tillsynsbesöket del av ett antal individuella utvecklingsplaner som upprättats läsåret 2007/08. Utöver den sociala utvecklingen belyser dessa enbart ämnena svenska, engelska och matematik.</p> <p>Med särskild hänvisning till de krav som nu ställs på en individuell utvecklingsplan, och som ovan beskrivs, förutsätter Skolinspektionen att de planer som fortsatt upprättas innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i. Se Allmänna råd och kommentarer om den individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2006:10) som har reviderats med anledning av ändringen.</p>

1.3 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

- 1.3.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
<p>I såväl läroplanen som i de nationella kursplanerna fastställs ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla olika förmågor och vilka kunskapskvaliteter som är väsentliga i de olika ämnena. Mål att sträva mot ska styra undervisningen och prägla allt arbete i skolan och skolan måste därmed med dessa som underlag diskutera och ta ställning till hur verksamheten ska organiseras och bedrivs för att ge eleverna förutsättning att utveckla de kunskapskvaliteter som uttrycks i dessa mål. Av läroplanens mål att sträva mot framgår bland annat att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden.</p> <p>Det blev i intervjuer med rektorn och lärarrepresentanter uppenbart att det inte finns någon gemensam uppfattning om de nationella målen att sträva mot och deras innebörd och betydelse för skolans arbete. Skolinspektionen bedömer att rektorns och lä-</p>

rarnas kunskaper om de nationellt fastställda målen att sträva mot och dess funktion bör förbättras.
--

1.3.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar

Skärsta Friskola har fungerande rutiner för klassråd och elevråd. Eleverna upplever att de genom utvecklingssamtalen har inflytande över det egna lärandet. Skolinspektionen vill dock påpeka vikten av att alla ämnen behandlas i dessa. Likaså vill Skolinspektionen betona att elevernas kännedom om vilka ämnen som bedrivs är en viktig förutsättning för delaktighet, inflytande och ansvar (se bedömningsområdet <i>Kunskapsresultat</i>).
--

1.3.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.4 De som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.5 Undervisningen är allsidig och saklig.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar

Denna bedömning görs med utgångspunkt i de ämnen som bedrivs på skolan.

1.3.6 Undervisningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

8 (16)

1.4 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.4.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar
<p>Skolans undervisning ska enligt läroplanen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.</p> <p>Eleverna uppgav vid intervjuerna att de får de utmaningar och den stimulans de själva uttrycker behov av och önskar. Detta bekräftades av såväl lärare som föräldrar. Eleverna ansåg också att de får stöd och hjälp om så behövs.</p> <p>Skolinspektionen kan konstatera att den undervisning som bedrivs på skolan av samtliga intervjuade upplevs vara anpassad till enskilda elevers behov och förutsättningar. Som bedöms i föregående bedömningsområden bedrivs dock inte alla ämnen av skolans lärare och uppföljningar i de ämnen som faktiskt bedrivs görs inte mot nationella mål. För att skolan ska kunna avgöra om undervisningen anpassas till enskilda elevers behov vill Skolinspektionen påpeka att det är nödvändigt dels att ansvara för genomförandet av samtliga ämnen, dels att följa upp enskilda elevers kunskapsutveckling mot nationella krav.</p> <p>Detta beskrivs ytterligare och bedöms i bedömningsområdena <i>Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat</i> samt <i>Huvudmannaskap och tillstånd</i>.</p>

1.4.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
<p>Precis som i ovanstående bedömningspunkt vill Skolinspektionen dessutom framhålla att ett system för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och resultat i förhållande mot nationella mål i samtliga ämnen är en förutsättning för att ta reda på om en elev är i behov av särskilt stöd. Det förutsätts givetvis också att en skola ansvarar för planeringen, genomförandet och utvärderingen av undervisningen i samtliga ämnen. Ingen av dessa förutsättningar uppfylls vid Skärsta Friskola.</p> <p>Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att skolan inte kan säkerställa att särskilt stöd ges till alla de elever som behöver det. Detta måste åtgärdas.</p>

1.4.3. Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
<p>Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn enligt förordningen om fristående skolor se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.</p> <p>Enligt rektorn pågick vid tidpunkten för tillsynsbesöket fortfarande arbetet med att upprätta åtgärdsprogram för de elever som inte nått de prövade målen i de nationella ämnesproven som genomfördes under vårterminen 2008. Skolinspektionen har dock tagit del av ett antal upprättade åtgärdsprogram. Åtgärderna i dessa är inte så konkreta att det är möjligt att utläsa om de kan bidra till att tillgodose elevens stödbehov. Det framgår heller inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av åtgärdsprogrammen kan utläsas att särskilt stöd bedömts behövas enbart i ämnena i svenska, matematik och engelska. Alltigenom märkbart är att åtgärdsprogrammen saknar datering och att de vare sig är undertecknade av elever eller föräldrar.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogrammen inte motsvarar de krav som gäller enligt förordningen om fristående skolor. Detta måste åtgärdas. Skolinspektionen vill dessutom understryka skyldigheten att upprätta åtgärdsprogram även i de fall en elev riskerar att inte nå målen i andra ämnen än matematik, svenska och engelska. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram (2008:25).</p>

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

10 (16)

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

Se bedömningspunkt 2.1.1

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Skolan tar emot elever enligt bestämmelserna, det vill säga skolan är öppen för alla och urvalet sker efter grunder som är förenliga med de allmänna målen och värdegrunden.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Varje elev erbjuds ett sådant antal undervisningstimmar att det ger förutsättningar att nå målen i respektive ämne.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar
Skolan erbjuder i samarbete med Norrtälje kommun undervisning i såväl modersmål som svenska som andraspråk i enlighet med författningarnas krav. Vad gäller språkval, se bedömningspunkt 3.5.1.

3.1.4 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
<p>Enligt skollagen ska en fristående skola, vars utbildning ska ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan, särskolan respektive specialskolan ska förmedla, godkännas under vissa förutsättningar. En sådan viktig förutsättning är enligt skollagen att lärarna har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.</p> <p>Skolans pedagogiska personal har utbildning för de ämnen som skolan ansvarar för, men det framkom vid tillsynen att skolan överlåter ett antal ämnen på en kommunal skola. Ett av skälen för detta tillvägagångssätt är enligt rektorn att lärarna inte har den samlade kompetens som krävs för att genomföra aktuella ämnen.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att skolans samlade lärarkompetens inte är tillräcklig för att ge eleverna kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla. Detta måste åtgärdas.</p>

12 (16)

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Kommentar
<p>Enligt förordningen om fristående skolor får bara den anställas som rektor som genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.</p> <p>Skolans rektor har lärarutbildning och tjänstgjorde som lärare under den period utbildningen bedrevs av kommunen. I samband med övergången till fristående skola övergick hon till en anställning, varav cirka 20 procent som rektor. På återstående heltidsanställning undervisar hon. Utöver dessa uppdrag är hon en av tre styrelseledamöter i den ekonomiska föreningen. Rektorn har inte genomgått den statliga rektorsutbildningen eftersom det enligt henne inte anordnats någon sådan sedan hon tillträdde som rektor. Med hänvisning till de brister och behov av förbättring som tillsynen redovisat vill Skolinspektionen betona vikten av att rektorn genomgår den rektorsutbildning som förväntas bli obligatorisk för tjänstgörande rektorer.</p>

3.3 Rektorns ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
<p>En fristående skola ska ge kunskaper och färdigheter som motsvarar de som den offentliga grundskolan ska ge. För att säkerställa att så sker har rektorn ansvaret för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Detta fastställs också i läroplanen.</p> <p>I bedömningsområdet <i>Kunskaper</i> beskrivs att skolan inte har någon samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen för årskurs 5. Enligt Skolinspektionen kan detta försvåra för enskilda lärare och för skolan att bedöma och analysera om arbetssättet behöver förändras och om åtgärder behöver vidtas för att eleverna ska utvecklas i riktning mot de nationella målen. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att skolan måste förbättra uppföljningen och utvärderingen av de samlade kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Det övergripande ansvaret för att detta sker vilar på rektorn.</p> <p>Samtliga intervjuade tillskriver dock rektorn stor förtrogenhet och de elever och föräld-</p>

rar som Skolinspektionen samtalade med betonade att hon alltid är tillgänglig för dem och att frågor och problem alltid hanteras utan dröjsmål.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar

Se bedömningspunkt 3.5.1 om överlåtande av ämnen

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder.

Som framgår i flera avsnitt i föreliggande rapport saknas en systematisk uppföljning av elevernas resultat i ämnen utöver svenska, engelska och matematik. Det medför i sin tur att resultat och måluppfyllelse enbart i begränsad utsträckning ingår som en del i skolans kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer att skolans uppföljnings- och kvalitetsarbete bör förbättras så att det används för att förbättra elevers resultat i enlighet med de nationella utbildningsmålen.

14 (16)

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
<p>Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska en skolas kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder som ska vidtas för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska även uppföljningen och utvärderingen av likabehandlingsplanen redovisas. Dessutom fastställer förordningen att den skriftliga kvalitetsredovisningen ska upprättas som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Dessa bestämmelser gäller också en fristående skola.</p> <p>Skolan har inför tillsynsbesöket delgivit Skolinspektionen en kvalitetsredovisning för läsåret 2007/08. Kvalitetsredovisningen utgörs av en utvärdering av de mål som återfinns i skolans verksamhetsplan. Dessa mål har i vissa fall reviderats inför arbetet med kvalitetsredovisningen. Målen är formulerade för ett antal ämnen samt ett antal områden som kan hänföras till läroplanen. Målen för ämnena utgörs av såväl mål för elevernas utveckling som av vilka möjligheter undervisningen ska ge eleverna. Det framgår inte vilka årskurser dessa mål avser och överlag motsvarar de inte de krav som fastställs i de nationella kursplanerna. Resultatet av de nationella proven i årskurs 5 redovisas precis som utfallet av UIM. Fortsatta åtgärder har fastställts och dessa ska utgöra underlag för den verksamhetsplan som ska upprättas för innevarande läsår.</p> <p>Enligt Skolinspektionens bedömning uppfyller skolans kvalitetsredovisning inte förordningens krav. Den måste utvecklas så att den innehåller en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Kunskapsresultaten för fler ämnen än svenska och matematik måste redovisas och bedömas. Likaså måste kvalitetsredovisningen utvecklas så att uppföljningen och utvärderingen av skolans likabehandlingsplan redovisas. Se vidare Skolverkets allmänna råd för kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. (2006:18).</p>

3.5 Huvudmannaskap och tillstånd

Bedömningspunkter

3.5.1 Skolan drivs av den huvudman som innehar tillståndet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
<p>De bestämmelser i skollagen som reglerar godkännande respektive rätt till bidrag för fristående skolor är utformade på ett sådant att det förutsätts att utbildningen ska bedrivas av den fristående skolan. I förordningen om fristående skolor finns dock bestämmelser om att modersmålsundervisning kan erbjudas genom att skolorna träffar avtal med någon annan om undervisningen. Det finns inga andra bestämmelser som behandlar möjligheten för en fristående skola att genom avtal överlåta på annan huvudman, vare sig privat eller offentlig, att bedriva delar av eller hela den utbildning som huvudmannen har fått rätt till bidrag för. Skolinspektionen kan dock acceptera att en fristående skola sluter avtal med en offentlig huvudman avseende lokaler och viss utrustning så som idrottshall och slöjdsal och därtill lärare.</p> <p>Skärsta Friskola överlåter ämnena slöjd (trä- och metallslöjd), hem- och konsumentkunskap samt hela språkvalet på en kommunal skola. I samtliga ämnen ingår eleverna från Skärsta Friskola i den kommunala skolans befintliga grupper. I samband med tillsynsbesöket tog Skolinspektionen del av de avtal som upprättats med den kommunala skolan avseende dessa ämnen. Av dessa framgår att den kommunala skolan ansvarar för planering och genomförande av undervisningen samt för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling och resultat. Skolans rektor uppgav vid tillsynsbesöket att varken hon eller lärarna avkrävt den kommunala skolan en redovisning av elevernas utveckling och resultat utan att de helt förlitat sig på att den anlitate skolan fullföljer sitt åtagande.</p> <p>I samband med faktagranskningen har huvudmannen inkommit med avtal upprättade för läsåret 2008/09 gällande ämnena hem- och konsumentkunskap, slöjd (trä- och metallslöjd) samt språkval. Av dessa avtal framgår att rektorn vid Skärsta Friskola tillsammans med den undervisande läraren i den kommunala skolan ska sätta upp mål för och planera undervisningen. Den undervisande läraren ska regelbundet och skriftligt redovisa huruvida eleverna når målen. Om någon elev bedöms vara i behov av särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram upprättas av Skärsta Friskola. Eleverna vid Skärsta Friskola ska vid undervisningen i ämnena hem- och konsumentkunskap och slöjd bilda egna grupper i den kommunala skolan. Vid undervisningen i språkval ska eleverna ingå i den kommunala skolans befintliga grupper. Läsåret 2008/08 har eleverna vid Skärsta Friskola erbjudits undervisning i tyska och spanska inom ramen för språkvalet.</p> <p>Skolinspektionen kan konstatera att de avtal som upprättats med den kommunala skolan för läsåret 2008/09 tydliggör Skärsta Friskolas ansvarstagande för elevernas utbildning. Skolinspektionen bedömer dock att skolans överlåtande av ämnena hem- och konsumentkunskap och slöjd samt hela språkvalet sker i en sådan omfattning att det inte är förenligt med skollagens bestämmelser. Detta måste åtgärdas.</p>

3.5.2 Skolan bedriver huvuddelen av undervisningen med hjälp av lärare som är anställda av skolan.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

16 (16)

Kommentar
Se bedömningspunkterna 3.2.1 samt 3.5.1

3.5.3 Utbildningen sker inom ramen för Skolinspektionens tillstånd.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Se bedömning 3.5.1

3.6 Stabilitet

Bedömningspunkter

3.5.1 Skolan har ett stabilt elevunderlag.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.6.2 Skolan har en stabil ekonomi.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2009-02-09 Stockholm

Eva Hederström

Christiane Chin-von Matérn